

СЕРДАЛО

Советски Союзу Коммунистически парти Нохч-ГалгӀай областин Грозненски городской комитетий а Нохч-ГалгӀай АССР Лакхехьарча Совета а орган
Орган Чечено-Ингушского областного, Грозненского городского комитетов Коммунистической партии Советского Союза и Верховного Совета Чечено-Ингушской АССР

№ 16 (2641)

Бра

22

февраль
1962 шу.

Маш 2 кеп.

ЛЕНИНА ХЬАДАВЪ, ПАРТЕ ХЬАЛКХЕДАВЪ

(Советски Эскарел Пема-Форда Флотел 44 шу дизарга)

Белгала хоа денош доахам я вай Дахь. Дерригача вай советски халкка политический хьахьагем хьинар цӀанкха ца хиннача тайпара лажла айдӀа Советски Союзу Коммунистический парти XXII-ча съезда исторический решенеш кердача Программ.

Коммунистический общество хьалтар машар эш. «Ахьарча политика балха тӀехь ший кертера декхар лархӀ КПСС. СССР-е коммунистический общество хьалтар а, дунен социализма система дегӀайоалар а, машар безам мел долча халкхаша ца хьана адамаш хӀалакдеш болча дунен тема кӀалхардахар а духьа машаре хьалаш лалаш дегӀах», — аьнна парти кердача Программ.

Уж дерригдунен-исторический лархӀлам бола декхараш кхоачашде бонкха лархӀлам боллаш да Советски Эскарел Пема-Форда Флотел.

Шоаш хьахилара ди вай хӀара шера 23 февралел белгалдоахаш дола Советски Герзацара Низам Сийлахь-Юккача Октябрьски социалистический революцие тӀемаца дахьараш лорале, аьнна вӀашагӀагӀа дӀар. В. И. Ленина кул яздача машара хьахьехьарча декретача, эггара хьалхарча правительствени декретаца хьахилар Советски паччахьалкхе. Революци чакм ма яьлингехьа а тӀом дӀабаккхара дунен халкхаш тӀахьийхар сийлахь-воккхача Ленина.

Керда хьахиннача пролетарски паччахьалкхенна духьала агресии йолайир империалисташа. Революци чурча моаста. ГӀашта гӀо дар, боллошкарел ахархошкарел паргӀато юха а дӀаькххар, вай мохк лоалла оттабар духьа цӀхана вӀашагӀа а кхитта кертерча капиталистический паччахьалкхений тӀема низам кьонача Советски республика террикторе чухьаьхар цар. Революцие тӀемаца дахьараш, паргӀато, кьман лолам лорабар духьа ший Герзацара Низам вӀашагӀагӀахьа далазар советски халкх. Советски Эскараш машара эскар аьле нийса цӀи йоанкх, хӀана аьлча из цӀанкха а цӀханнех а хьалхагӀа

Инарал-полковник
А. ЖЕЛТОВ.

ДӀалетадац. МоастагӀаша ше ца дитача мара тӀом болабаьбац цо.

Советски Герзацара Низам хьадавар а еррига коталонаш аьча цар дегӀаш урауттадавар а сийлахь-воккха халкхий бӀаьча В. И. Ленина ва. Бонкха болх ба вай паччахьалкхен Герзацара Низам хьадавар а царна кулгалдара а В. И. Ленина баьр. Цо Социалистический Дахье лоралар йола теори оттаь ца леш, граждандски тӀом латтача халача шерашка Советски республика дерригача Герзацара Низам кулгалдара хьалхле а дӀалайир. Владимир Ильич ше хьаьхар дерригача тӀема гӀулакхашка, тӀема операци планаш оттаьча а чакхӀоахача а, эскар лалаш дӀарга а царна хьаьхам баларга а.

В. И. Ленина хьалхлеца 1918 шера февралел Пскован Нарванеш юкхе немецкий захватчиники эша а баь ший эггара хьалхарча коталонаш аьхар кьонача Цича Эскар. Ленинени парти цӀерца лата чу а ухаьш, 1918—1922 шерашка колчаковичаш, денкиничаш, врангелчаш, белопольничаш, кхыбола Советски республика моастагӀий эшабора советски полкхаша. Ленински вакеташча, вай парти Центральни Комитето ше хьалхле а лалаеш дӀахорча шерашка а дегӀаьхар Советски Эскар а низи тӀема говзалди.

Ленина хьаьдава, Коммунистический парти хьалкхедӀаьча Советски Эскар хьадамболлаш хӀама тӀехар Хасан Аман Халхин-Гол аьча хинен юкхе чухьаьхача японский империалисташа. 1940 шера Карельский перешейке котало аькххар Советски Эскар.

Вай халкха йола бирса испьтани яр 1941—1945 шерашка лӀаьта Сийлахь-Бонкха Дахьен тӀом. МоастагӀаша лӀаьтабача кьовсама беррига советски нах оарцагӀаьхар парти. Коммунистический парти хьалхлеца титлеровски эскар а кертерча низам доха а даь, ко-

талон никь баькххар Советски Союзу Герзацара Низам. Гитлеровский захватчиникша духьала герзаца лӀаьтабача кьовсама кертера а хьадамбеш а яр советско-германский фронт, хӀана аьлча Германияни Италияни духьала лӀаьтабача тӀема еррига вож участкш цӀхана лӀаьрхӀа а царел шерагӀа — кхо эзар километрага ялх эзар километрага кхоачаш — из хӀилара хинна ца леш, духьагӀа даькхе духьал советско-германский фронт эггара цӀоагӀагӀа йола фашистский вермахта соединенеш оаташ хинна хӀиларах. Ховш да, Советски Эскар моастагӀаьч эзар совгӀа дивизи, цун авиацие кертерча низам дохаьш хӀилар а фашистский Германияни цо дӀалийчаца европейский мехкийн промышленносто фронт лӀаьтабача герзен тӀема техника дукхагӀа дола даькха хӀалакдеш хӀилар а.

Сийлахь-Бонкхача Дахьен тӀом тӀа бонкха а эшаргобаца а низ хьаьхьар Коммунистический парти хьалхлеца вай халкх хьаьча советский обществовени а паччахьалкхен а строя. Советски нах, тӀом латтача шерашка мичаьха уж хиннабале а — тӀема хьалхарча юхьига тӀа е кӀоарггача тӀе — цӀаькха а бакьдир дукхагӀа бола болхлойн ахархойн шоаш лоралар шой, Советски лӀаьдал — кьаьхьагӀагӀа лӀаьдал долга ховш, кхетадеш, гуш хуле, цар халкх цӀанкха а эшадергдӀа, аьча ленински дешаш.

Сийлахь-Бонкха Дахьен тӀом латтача хана боарам боаьш цӀоагӀа турпалаь гӀайтар советски тӀемахоаша, вай мехка берригача кьаьхьагӀагӀа.

Советски эскараша хӀара даь дов, хӀара яь операци советски тӀемахойн кьонахалча, майрала, турпаленах, говзадах инза яр. Сийлахь-Бонкха Дахьен тӀом латтача шерашка 12 миллион ордени медали енай Советски правительств, 11 эзар совгӀа тӀемахохь Советски Союзу Турпал вӀаь. Советски халкха цӀанкха а дӀилургдац Гастелло Николай, Талиханни Виктор, (ДӀахьодар 3-ча оагӀо тӀа).

Шин бетта план кхоачашъый

Семилетка дӀаьлагӀа шера план ханал хьалха кхоачашъйа кьовсам лӀаьтабача Карабулакски бурв деттача контора коллективо Советски Эскар Ден сийна уьх шера шин бетта йола пачча хьалхкен план ханал хьалха, 17-ча февралел кхоачашъый. 6395 метр бурв а тохаш.

Уж толамаш доахача хьалхара моттигаш лӀаьла мастераш Панфилов Александр, Печенов Алексей, Косьяненко Николай керте латтача коммунистический кьаьхьагӀа цӀи лӀаьла а мастераш — бурв деттархой Губин Николай, Тонкогубов Дмитрий, Мишук Виктор, Шкурлат Юре кулгалдӀа а бригадаша.

КПСС XXII-ча исторический съездо цӀоагӀаьча Программаша цуна жоп лу бурв деттараша.

В. ЛУБКОВ.

Совнархоза чӀоагӀагӀа № 4 йолча гӀишлой-монтажни управлене № 5 йолча участка нов, Калашников кулгалдӀаца бригада жоп деннац уьх шера февралел бетта кьаь эжака юкьера йокьаьш йокха а ситуациуни балхаш де кийчо е а. Из декхар кхоачашдеш хӀара денна производствени заданеш 110—115 процент кхоачашъй бригада болхаша. Царех ба каменичкаш Л. Шаповалова, С. Минасов, К. Кусенков, Э. Арапетян, М. Олещенко, кхыбараш а. Царгара нӀде мегаргӀа хьаьхамаш.

СУРТА ТӀА: каменичкаш С. Минасов, К. Кусенков, Э. Арапетян, И. Плевава сурт.

Шера—2700 центнер хьаькхий дула

Нохч-ГалгӀайчен берригача хьаьхарч лӀаьларашка республиканский совещане доаьхьашоа даьча кхайнархӀа жоп а луш уьх шера 2700 центнер хьаькхий дулх данкша, аьнна, шоашта хьаьлашча декхар оттаьдал Надтеречни района «Гвардейский» совхоза шоллагӀаца отделе хьаькхий-товарины ферма болхлоша.

Донкха декхар-м да тха хьаьхарч лӀаьлараша тӀаьй цар, — йоах совхоза кертерча зоотехника Уматтиреь Махьмада, — цӀаьбакьда, цар из кхоачашдӀагӀа хьаькхий дула де даьц.

ХӀанз уьх сахьате дула дӀаьла йорстае цуоттаь латт цига 800 хьаькха, хӀаьта царел совнагӀа цуоттае кийчӀеш кхы а 600 кьона хьаькха а я. Хьаьхарч дика кхоаб, помещенеш массаза а цӀена лӀаьла, ферме хий хьаьчудиллад, цӀаьцӀаьдолча халача балхашта механизаци аьш.

Хьаькхий силосах хьаьхарчашта геттара дика хулаш бола паста кийчӀаьла вӀаштӀаьхьаькхад хӀанз дулаха а йоаьшаш йорстае цуоттаь хьаьхарч кхоабача метте. Хьаькхий дулх аьсам-данкхара шой йолча торонех дика пайда эц ферма болхлоша. Цуоттаьча хьаьхарчашта мамогта дукхагӀа дулх тӀаькхетийа даим кьовсам лӀаьтаь. Дула цуоттаь латтача хьаьхарчашта дӀаьнахь-бус хӀаранена 450—500 грамм тӀаькхет, цӀаьбакьда, цунах а кхоачам ца беш, СССР Лакхехьарча Совете хулача хьаьхарчашт КПСС ЦК март бетта хургӀолча Пленуман силеница наькха баха социалистический яьх а лаьца, уж хьаьхамаш кхы а совдоахаш ба хьаьхарч лӀаьлараш Кубинцов Василий, Котельщикова Майя, Потемкина Нина, шита кхыбараш.

Кхача а яьнна, уьх деношша мясомкомбинате 100 хьаькха дӀаьчудургойлаш ба ферма хьаьхарч лӀаьлараш. Царех хӀара хьаькхаш 90—92 килограмм хул.

Семилетка уьх дӀаьлагӀа шера геттара дика балхаш ду совхоза йӀаьлагӀаца отделе хьаьхарч лӀаьлараш Горина Анастас, Междидова Людмила, МехтӀева Кулсума, шита кхыбар. Нана-хьаьхарчашта гӀулакш дӀаьш йолча Горинаси цун новкьостӀа нохчий йол Ловдаси дика хьаькхео кагий хурскаш.

Йорстае цуоттае кийчӀеш йолча кьонача хьаьхарчашка хьаькхаш, лу балхаш дика на йоалаш я МехтӀева Кулсум. Шин беттагара кхӀаь беттагӀа кхаччалца ха йола 250 хурск я хӀанз уьх сахьате цо лӀаьлаьш цунагара лертгӀа гӀунал кхоачаш. Дика дулх тӀаьдетталу цу хурскаш хӀара денна.

И. ПЕТРУХИН.

18 февралел Ведана районий култура цӀагӀа хӀилар харжархой № 435 йолча Гудермесский хьаькхий округе гӀолла СССР Лакхехьарча Совета Союзу Совети депутаталла кандидат волча КПСС Нохч-ГалгӀай обкома секретараца Александр Степанович Трофимовицеи № 573 йолча Шалинский хьаькхий округе гӀолла СССР Лакхехьарча Совети Къамий Совети депутаталла кандидат йолча аьлхлагӀа Шалинский юхьанцарча школа хьаьхарчонца Роза Мурадзона Ахматовичица вӀаьшагӀаьхетар.

Эггара хьалха кьаьмаьш даьча Веденский школа директор, доверенни волча нов. Кочетова советски нах карагӀаьла докхий гӀулакшаш белгалдаьхуьл тӀаьхьагӀа А. С. Трофимовша балхаш а цун общественни гӀулакш а дийцар харжархошша, хӀаьта хьаькхаш хулача дийнахь коммунистийн парти боаьцарийн блока тӀаьха кхадж тасса тӀаьш разза хӀилар а дийцар цар.

ЦӀоагӀа разза болаш тӀаьй цар гулбенирараша Р. М. Ахматоваша А. С. Трофимовицеи даь кьаьмаьлаш.

Са, мугӀарерча хьаьхарчон, — аьлар нов. Ахматоваша, — цӀоагӀа дог тохадӀаьлар депутаталла кандидат се оттаьй аьлча. Сох беннар бонкха тешам ба. Цу гӀулакхо со декхариьла ю беррига сай низ а хьаькхал а дӀаьлш халкхо хьаькхачун сийлен цӀи лӀаьлаш кхила, харжархошша цӀхана парти XXII съезд решенеш, КПСС керда Программаша толамца кхоачашдеш хила.

А. С. Трофимова харжархошша баркал аьлар, ший тешам а бенна шита сийлен гӀулакш шийна тӀаьдӀиларах, хӀаьта республика боаьхам а култура а дӀаьло дегӀайоалар хьаькхара республикере кьаьхьагӀагӀа декхараш а дийцар.

Кьаьмаьлаш даьраша шита белгалдаькххар Ведана район хьаькхал боаьхам дегӀаьболаь бара даькхе бонкха болх бе безаш хӀилар, хӀаьта шита цӀаькх дола наказаши предложениши а елар цар депутаталла болча кандидаташта.

19 февралел Грозненский районера Первомайский аьча станицерча култура цӀагӀа харжархой вӀаьшагӀаьхетар СССР Лакхехьарча Совета депутаталла кандидат болча КПСС Нохч-ГалгӀай обкома хьаьхарча секретараца Александр Степанович Трофимовицеи Курчалой районерча хьаькхаш лӀаьлаьча звоний звеньевийаца Ильясова Джансаренцеи.

Харжархох хьаьйиза яр 20 февралел ГрозненчӀа Кирова цӀерача култура Цен йоккха зал. Уж гулбенирараша № 434

Собрание председатели, КПСС Октябрьский райкома секретаря нов. Вагабова, дош делар № 1 йолча машиннаькхаша училища директор нов. Месроповаша нов. Гайрбекова кьаьхьагӀа а вахара а никь бийцар оратора, хӀаьта хьаькхаш долча дийнахь коммунистийн парти боаьцарийн блока тӀаьха кхадж тасса харжархой гӀа а хьийхар.

Собрание шита кьаьмаьлаш дир «Октябрьнефть» телемеханизированный промысла инженер нов. Васютинас, № 9 йолча школа хьаьхарчон нов. Белоусовас, № 1 йолча ремесленни училища мастера нов. Ужахова, кхыбар. Цар дийцар вай мехкара хьаькхий система эггара демократичнегӀа хӀиларах, кьаьхьагӀа а, сала а, деша а, паччахьалкхен органишаша даькха лаца а наьха инзаа бонь йолча вай мехкара вахар доккха ираз хӀиларах.

Цул тӀаьхьагӀа кьаьмаьлаш дир цӀоагӀа разза болаш собрание хиннараша тӀаьйчаца депутаталла кандидат болча В. В. Шелубовицеи М. Г. Гайрбековицеи. Цар цӀоагӀа баркал аьлар харжархошша СССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидаташ шоаш оттаьбар.

Депутаталла болча кандидаташта цӀаьдола наказаши а делар харжархоша.

600 гаргга харжархой гулбенирар Гудермесерча машиннаькхейой клубе 20 февралел № 435 йолча Гудермесский хьаькхий округе гӀолла СССР Лакхехьарча Совета Союзу Совети депутаталла кандидат волча Александр Степанович Трофимовицеи № 568 йолча Гудермесский хьаькхий округе гӀолла Къамий Совети депутаталла кандидат йолча районий больница лорача Людья Федоровна Мельниковайчеи вӀаьшагӀаьхеташ бар харжархой.

Депутаталла кандидаташ оттаьбарийн кьаьхьагӀа а вахара а гӀулакш дукша кьаьмаьлаш дир доверенни болча Гудермесский депе теплотехника-инженер нов. Кривошееваша, районий больница лор нов. Павленкос.

Собрание шита кьаьмаьлаш дир «Дружба» совхоза партию секретара нов. Голубева, ВЛКСМ райкома секретара нов. Гехаева, машиннаькхаша ОРС-а «Джалка» аьча совхоза слесар нов. Вейтгарниеваша, № 1 йолча школа хьаьхарчон нов. Кухтинас, кхыбар.

Шоай кандидаташта цӀаьдола наказаши делар харжархоша. Районе дукха хьаьлӀеш латт промышленни нах чубахен гӀишлош. Уж гӀишлош сикхагӀа хьаьлӀеш аьчара де мел доагӀар де деза. Гудермесе машиннаькхейой техникум хьаьеллара новкьостал дар а дийхар харжархоша.

Кьаьмаьлаш даьча депутаталла кандидаташ болча А. С. Трофимовицеи Л. Ф. Мельникова си доккха баркал аьлар харжархошша шоаьх тешам бенна доккха гӀулакш шоашта тӀаьдӀиларах.

КХОАЧАШДЕРГДА УКХ ШЕРА

НОХЧ-ГАЛГӀАЙ СОВНАРХОЗА ГӀИШЛОЙ УПРАВЛЕНЕ ГӀИШЛОШ ЕЧА ОРГАНИЗАЦИ БОЛХЛОЙ, ИНЖЕНЕРИЙ, ТЕХНИКАЙ, ГӀУЛАКХЕРЧА НАБХА КОЛЛЕКТИВАЙ 1962-ча ШЕРА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ДЕКХАРАШ

Парте керда Программаша тӀаьйчаца КПСС XXII-ча съезда исторический решенеша дегӀаш урауттадаь долча Советски Союзу халкхаша шоаш кхо ца деш кьаьхьагӀа коммунизма материально-технически база хьалтар. Керда промышленни предприятияш, чӀуле цӀенош, культурно-бытовой объектам хьаьлӀеша гӀишлонхоша а шоашкара доагӀар ду.

Тхона хьалхашка доккха, бехттокхamera декхараш латт: сикха, дика, даргӀагӀа гӀишлош хьаьлӀеша индустриальный методаш юкьехьолга, тхояй торонаш а йӀица, семилетка дӀаьлагӀа шера ер социалистический декхараш тӀаьц оаха.

ГӀишлой-монтажни балхий шера план 25-ча декабрел кхоачашъй;

кьаьстта уйла тӀаьхьийтигӀа Грозненский химический завода объектам хьаьлӀеша, уж сикхагӀа хьаьлӀеша езаьш гӀишлош хӀиларах, болх бе йолаьлаьла лалашдолла: синтетический спирт доаькхаш йола шоллагӀаца аргӀан цехаш — декабрел; дубителлий-гӀишлонхой Денга — 12-ча августел; Новогрозненский мехкаьдӀаьт чакхдоаьхача завода полиизо-бутилен доаькха установкш — июне; Грозный — Колхозное — Чир-Юрта газопроводи «Красный молота» мехкаьдӀаьт аппаратура цехи — СССР Конституцие Денга — 5-ча декабрел; электроизмерительный приборий завода производствени корпус — сентябрел; кхачан продуктай машиннаш еча завода цехий блок — СССР Конституцие Денга; цӀенош ду комбинат ю йоакхийла — июне; дахчан шолхеш цӀиташ ю цех — сентябрел; духа-даьтца цехи духа комбината холодильникш — декабрел; юхьанцара чхьагӀа доаькха Наурсин чхьагӀагӀа завод — сентябрел;

кьаьхьагӀа овсарел 0,5 процент лакхийла; гӀишлой-монтажни балхашка дӀаьдодар плано лӀаьрхӀаьчул 0,5 процент лохдолда;

чӀуле цӀенош хьалдара план 25-ча декабрел кхоачаш а яь, наха чӀуле дӀаьлудла 70172 квадратни метр йола цӀенош. Хьал а яь дӀаьлудла 5 школа, 8 берий беш, шоллагӀаца горбольница дарбан корпус;

гӀишлош хьаьлӀеша Юмавоьла 425 сат, говзал лакхийла 705 сага;

рационализаторски предложениш юкьаьхьара цоташ кхьодолда 600 эзар сом.

Деррига низаш, ховр, опыт дӀаьлургъа вай семилетка дӀаьлагӀа шера плани тӀаьйчаца социалистический декхараш толамца кхоачашдӀаь.

Декхараш дийна а дийца тӀаьйчаца совнархоза гӀишлой управлене гӀишлош еча организацен профсоюзно-боаьхам активе.

«ЧЕЧИНГСТРОЙ» ТРЕСТА ПРЕДПРИЯТИЕ БОЛХЛОЙ, ИНЖЕНЕРНО-ТЕХНИЧЕСКИ БОЛХЛОЙ, ГӀУЛАКХЕРЧА НАБХА 1962-ча ШЕРА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ДЕКХАРАШ

«Чечингстрой» треста предприятий коллективаша «Малгобекнефть» шоллагӀаца промысла мехкаьдӀаьтхой инциатива хьал а лӀаьца, ший тороний де йиш ярийн лорхӀам а баь семилетка дӀаьлагӀа шера ер социалистический декхараш тӀаьц;

гӀишлой-монтажни балхий шера план 28-ча декабрел кхоачашъй; СССР Лакхехьарча Совете хьаькхаш дара сийна гӀишлой-монтажни балхий наха чӀуле цӀенош даь а даьха дӀаьдаларен хьалхарча кварталла план 28-ча март кхоачашъй;

дика да мара ала йиш йоаьшам 25-ча декабрел даь а даьха дӀаьлудла: 18377 квадратни метр йола чӀуле цӀенош; 4280 дешара моттиг йола 12 школа; кьаьхьагӀа овсарел планаш лӀаьрхӀаьчул 0,2 процент лакх а еш;

кертерча халагӀа йолча процессашта механизаци елга лакхдолла: лӀаьттанпарча балхашта 85 процентга кхаччалца; раствори товарин бетони кийчӀар 90—95 процентга кхаччалца; штукатурни балхаш — 50—65 процентга кхаччалца; мӀаларни — 55—70 процентга кхаччалца; тӀаьйотташ тӀера йоаьхаш ду балхаш — 90 процентга кхаччалца;

гӀишлой-монтажни балхашка дӀаьдодар 4 процент лохдолда;

Юма а болба, говзал лакх а йойла 480 сага; аьшкӀабетона лагӀай маршак, площадкӀаь косоуорш, кранашта кӀалхарча наькхий шпалаши кийчӀаьла вӀаьшагӀаьлудла;

автомашиннех пайда эчара коэффициент 0,68 кхоача йойла;

Иванова цӀерача городоке шоашта цӀенош деш болча треста болхлошта араьхара хий дулаьш а электрификаци еш а балхаш долда.

Социалистический яьхе ех оаха «Сельстрой» коллектив.

«Чечингстрой» треста предприятий профсоюзно-боаьхам активе собрание тӀаьйчаца декхараш.

СОЮЗНИ РЕСПУБЛИКА СТОЛНИШКА ГӀОЛЛА

Дукха ха йоаьшам а тӀаьхьа тӀаь цӀенолаьш дӀаьлар цу моттиг. СССР Лакхехьарча Совете тӀаьхьара хьаькхаш хинначул тӀаьхьагӀа уккаша хьаьлӀеша Украина столица Киев хьаьлӀеш дола дукххаша вӀаьш-тӀаьраь цӀенош.

Сурта тӀа: Киев Поле майдан тӀа хьаьлӀаь керда цӀенош.
К. Шашиш сурт.
ТАСС фотокхроника.

